

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій та ЗЕД

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 073 Менеджмент

за темою:

**Формування конкурентних переваг на ринку морських
торгових послуг**

Виконавець
студент ЕУП факультету
Добровольський Денис Вікторович

Науковий керівник : к.е.н., доцент
Горбатенко Артур Всеволодович

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМИ ПЕРЕВАГАМИ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Сутність та значення конкурентних переваг для підприємства.....	5
1.2. Види та джерела конкурентних переваг формування.....	9
1.3. Управління конкурентними перевагами підприємства	17
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НА РИНКУ МОРСЬКИХ ТОРГОВИХ ПОСЛУГ	25
2.1 Загальна характеристика підприємства.....	25
2.2 Результати фінансово-господарської діяльності підприємства	32
2.3 Аналіз ринку морських перевезень портів України.....	41
2.4 Управлінський аналіз діяльності Одеського морського торгового порту.....	52
2.5 Проект розвитку залізничної інфраструктури Одеського морського торгового порту	55
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	67

ВСТУП

Процес глобальної економічної інтеграції в умовах становлення постіндустріальної парадигми розвитку світового господарства сприяє посиленню конкурентної боротьби, виникненню її нових форм та методів, що обумовлює модифікацію системи чинників формування конкурентних переваг.

Досягнення конкурентних переваг є метою і результатом стратегічного управління підприємства, концентрованим проявом лідерства серед конкурентів. Їх особливості і механізм формування представляють собою один із ключових факторів конкурентоспроможності. Необхідність управління процесами пошуку, формування і розвитку конкурентних переваг обумовлює їхню оцінку, що дозволить досягти поставленої мети.

Науковою базою вирішення проблем в області управління конкурентними перевагами є сучасна теорія конкуренції. Більшість її аспектів мають закінчений вигляд і допомагають правильно орієнтувати прикладні розробки і практичні дії щодо посилення конкурентної позиції підприємства на ринку. Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням сутності конкурентних переваг підприємства, висвітлено у працях І. Ансоффа, Л. Абалкіна, О. Ареф'євої, Л. Балабанової, І. Должанського, Т. Йеннера, Ж.-Ж. Ламбена, П.Клівець, М. Мескон, А. Ніколаєва [11], М. Портера, О. Іванової, О. Полтавської, Р. Фатхутдинова та ін., проте недостатньо вирішеними залишаються питання щодо можливості забезпечення стійких конкурентних переваг у сучасних умовах функціонування підприємств.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та методичне забезпечення формування та розвитку конкурентних переваг підприємства на засадах комплексного управлінського аналізу середовища функціонування організації.

Відповідно до мети поставлені і вирішені такі основні завдання:

- дослідження і узагальнення категоріального базису управління конкурентними перевагами підприємства, обґрунтування класифікації видів конкурентних переваг підприємства та принципів управління ними;
- проведення аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства;
- дослідження факторів, які впливають на формування і розвиток конкурентних переваг підприємств на ринку морських торгових послуг;
- розробка рекомендацій по розвитку конкурентних переваг підприємств на ринку морських торгових послуг України.

Об'єктом дослідження являється ДП «Адміністрація морських портів України» на яку покладено обов'язок регулювання ринку морських торгових послуг України.

Предметом дослідження є процес формування та розвитку конкурентних переваг морських торгових портів України.

Теоретичною й методологічною основами роботи є фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і закордонних вчених-економістів, які стосуються проблем формування та розвитку конкурентних переваг підприємства.

ВИСНОВКИ

У даній роботі на основі проведених досліджень здійснене теоретичне узагальнення та практичне вирішення актуального для ДП «Адміністрація морських портів України» питання щодо формування конкурентних переваг портів України на ринку морських торгових послуг.

У роботі досліджено можливості створення нових та розвитку існуючих конкурентних переваг. Базуючись на дослідженнях різних авторів проаналізовано теоретичні і методичні аспекти формування конкурентних переваг організацій.

Конкурентні переваги підприємства визначають його положенням на ринку й ототожнюються з величиною ринкової долі того чи іншого підприємства. Передумовами формування і розвитку конкурентних переваг підприємства є фактори зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства.

Дослідження факторів конкурентоспроможності внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства дозволять керівництву підприємства одержувати інформацію про сильні і слабкі сторони діяльності підприємства, потенційних шансах і ризиках для підприємства на ринку; усувати слабкі місця з впливом, що робиться ними, на успіх господарської діяльності; погоджувати стратегії підприємства зі зміною навколишнього середовища; розробляти довгострокову концепцію стратегічного розвитку.

На основі вивчення літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів розглядалися сутність досліджуваної проблеми, аналізувалися різні підходи їх вирішення, давався їх критичний аналіз, викладалася власна позиція дослідника. У першому розділі представлені теоретичні основи і коротка історія досліджуваного питання, виявилися невирішені, слабо вивчені або потребують вирішення проблеми. Проводяться порівняння і огляд існуючих методик, використовуваних в аналізі.

У ході проведеного дослідження було визначено особливості ринку морських торгівельних послуг, проаналізовано ринок в розрізі як видів вантажів

так і портів. Була визначена негативна тенденція, яка стосувалася Одеського морського порту, а саме падіння обсягів перевалки вантажів за 2017 рік в порівнянні з 2016 роком, хоч по інших портах спостерігалася тенденція підвищення обсягів перевалки вантажів. Тому було вирішено основну увагу приділити саме Одеському морському порту.

Аналіз фінансово-економічного стану Одеського морського порту визначив стабільні позитивні показники ефективності, не зважаючи на мінливі умови зовнішнього середовища, що представляє широкі можливості для зростання на ринку, тобто причин для спаду обсягів перевалки не було виявлено.

Тому нами було проведено порівняльну характеристику ТОПу портів України по ряду параметрів, на основі якої побудовано матрицю конкурентного профілю. Аналіз матриці конкурентного профілю дозволив виявити ряд конкурентних переваг, які не використовуються повною мірою морськими портами України. Такими конкурентними перевагами являється в першу чергу Пропускна спроможність та Інфраструктура порту, які досить високо оцінено для Одеського морського порт, морського порту «Южний» та морського порту «Чорноморськ». Однак, як нами було виявлено вантажообіг цих портів значно менший пропускної спроможності, а у Одеського морського порту він навіть падає.

Тобто потенціал їх не використовується повною мірою, чому є ряд причин і в першу чергу, погано організована транспортна розв'язка. Детальний аналіз потенціалу Одеського морського порту виявив значні можливості для підвищення товарообігу, за умови вирішення транспортної проблеми.

Тому було запропоновано проект розвитку залізничною інфраструктури порту за рахунок побудови терміналу залізничного парку на території Сухого порту. Проект має бути реалізовано за два роки, а вкладені інвестиції окупляться вже на 4-й рік та по закінченню 5-го року принесуть 44 млн.грн. прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. – М. : Изд-во "ОАО "Тип "НОВОСТИ", 2006. – 256 с.
2. Азоев Г.Л.. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. - М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. - 208с.Белошапка В.А., Загорий Г.В. Стратегическое управление: принципы и международная практика. Учебник / Под ред. В.А.Белошапки. – К.: Абсолют-В, 1998. – 352 с.
3. Ансофф И., Макдоннелл Э. Дж. Новая корпоративная стратегия / Пер. с англ. — СПб.: Питер Ком, 2009. — 416 с.
4. Білоброва Т.О Проблеми мотивації інноваційної діяльності: світова практика та українські реалії Київ. - 2009. - №78 - 33 с.
5. Брукінг Э. Интеллектуальный капитал: ключ до успіху в новому тисячолітті / Э. Брукинг, Київ, 2008 – 288 с.
6. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматко ; за ред. В. О. Василенко. – Київ : ЦУЛ, Фенікс, 2009. – 440 с.
7. Войчак А.В., Камишніков Р.В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація // Маркетинг в Україні. - 2005. - № 2. - С. 50-53.
8. Гальчинський А.И. Україна: наука та інноваційний розвиток / А. Гальчинський, В. Геєць, В.Семиноженко. – К. : Оранта, Київ, 2007. – 286 с.
9. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків : Константа, 2009. – 272 с.
- 10.Гирняк О.М.. Лазаковский Л.П. Менеджмент: теория и практикум: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – К.: Магнолия плюс, 2003. – 336 с.
- 11.Глухов А. Оценка конкурентоспособности товара и способы ее обеспечения/ Маркетинг. – 1999. – 425 с.
- 12.Гольдштейн Г.Я. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / Г. Я. Гольдштейн, Київ, 2008. – 132 с.

13. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006 – 384 с.
14. Економіка й організація інноваційної діяльності : Підручник / [О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін.] Суми , 2011. – 662 с.
15. Економіка підприємства : підручник / [Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева, С. М. Ілляшенко та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2004. – 648 с.
16. Зозулев А. Об усилении конкурентных преимуществ предприятия // Экономика Украины. – 2003. - №8. – С.33-38.
17. Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия. Научное издание. – Харьков: Изд. ХНЭУ, 2004. – 256 с.
18. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз.-Київ: МАУП,2010.-152 с.
19. Ілляшенко С. М. Економічний ризик : навчальний посібник / С. М. Ілляшенко. перероб. і доп. – К. Суми : Центр навчальної літератури, 2008.
20. Ілляшенко С. М. Сутність, структура і методичні основи оцінки інтелектуального капіталу підприємства / С. М. Ілляшенко // Економіка України. 2008. № 11. – 44с.
21. Кабушкин Н.И. Менеджмент туризма: Учебное пособие. – М.:БГЭУ, 1999.
22. Качалина Л.Н. Конкурентоспособный менеджмент / Качалина Л.Н. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 464с.
23. Ковалев В.В., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – М.:ПБОЮЛ Гритенко Е.М., 2000. – 208с.
24. Коломієць І.Ф. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства в системі факторів інтернаціоналізації // Конкуренція. - 2007. - № 3. - С. 16-26.
25. Коробейников О. П.. Інтеграція стратегічного та інноваційного менеджменту / О. П. Коробейников, А. А. Тріфілова // Львів, □ 2010. □ № 4. - С.44.
26. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств.- Київ:Знання,2009.- 294 с.
27. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002.
28. Кныш М.И. Конкурентные стратегии. – СПб: Любавич, 2000. – 284 с

- 29.Корягіна І. Конкурентна боротьба: на старті // Готель. - 2008. - № 5 - с.18-20
- 30.Квартальнов В.А. Маркетинг на підприємстві: Практичний посібник. - М.: Финстатинформ, 2005. - 181 с.
31. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент / Под ред. Л.А. Волкової, Каптуревского Ю.М. - СПб.: Питер, 2000. - 700 с.
- 32.Лазарев А.В. Многоуровневая структура и подходы к оценке экономической категории «конкурентоспособность» // Проблемы прогнозирования. – 2007.
- 33.Ламбен Жан-Жак. Стратегічний маркетинг. - СПб.: Наука, 2006.-57 с.
- 34.Лепа Н.Н. Управление конкурентными преимуществами предприятия / НАН Украины. Ин-тут ек-ки промышленности. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 296 с.
- 35.Лупак Р.Л. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин // Наук. Вісник НЛТУУ: 36. наук.-техн. Праць – Львів: НЛТУУ. – 2010, вип. 20.6. – С.248 – 252.
- 36.Мединский В. Г. Інноваційний менеджмент: підручник / В. Г. Ме-динский. – Харків : Інфра-М, 2011. – 295 с.
- 37.Оцінка активів підприємства: навчальний посібник / [Панасовський Ю. В., Семененко Б. А., Теліженко О. М. та ін.] ; за заг. ред. Ю. В. Панасовського. – Суми : Університетська книга, 2009. – 512 с.
38. Позняк С. В. Конкурентні переваги і конкурентоспроможність / С. В. Позняк // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 1. – С. 50–54.
39. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка та стратегія забезпечення : монографія / В. А. Павлова. – Д. : Изд-во ДУЕП, 2006. – 276 с.
- 40.Позняк С. В. Конкуренция / С. В. Позняк ; пер. с англ. – М. : Издательский дом “Вильямс”, 2000. – 495 с.
41. Портер М.Е. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998.-390с.
- 42.Шапурова О.О. Антикризове управління машинобудівними підприємствами в ринкових умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / НАН України; Класичний приватний університет. – Запоріжжя. – 2009 р. – 20 с.